

هیپریگمانتاسیون پشت دست‌ها به علت فیتوفوتودرماتیت ثانویه به تماس با مرکبات

دکتر مسعود رحیمی نژاد

استاد یارپوست، دانشکده علوم پزشکی جهرم

مقدمه: روغن پوست و آب مرکبات حاوی فوروکومارین (پسورالین) است که می‌تواند باعث فیتوفوتودرماتیت شود. اگر واکنش فیتوفوتودرماتیت خفیف باشد ممکن است خود را فقط به صورت هیپریگمانتاسیون (بدون سوزش، خارش، درد، وزیکول و تاول) نشان دهد. هدف از این پژوهش مطالعه توصیفی بیماران مبتلا به هیپریگمانتاسیون پشت دست‌ها بود.

روش اجرا: از دهم دی ماه ۱۳۸۲ تا شانزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۸۳، ۳۲ بیمار با هیپریگمانتاسیون ناحیه پشت دست‌ها (خصوصاً بین انگشتان) به کلینیک پوست شهرستان جهرم مراجعه کردند.

یافته‌ها: تمام بیماران مؤنث و میانگین سنی آن‌ها ۲۱/۴ سال بود. هیچ کدام از بیماران شکایتی از سوزش، خارش و درد نداشتند و فاقد شرح حالی از فرمزی، وزیکول و تاول قبل از ظهور هیپریگمانتاسیون بودند. ۳۱ بیمار (۹۷٪) قبل از ایجاد ضایعه‌ها، نارنج آب گرفته بودند، به طوری که ۱۶ بیمار (۵۰٪) چند روز (میانگین زمانی ۷/۶۳ روز) قبل از شروع ضایعه‌ها مقدار زیادی نارنج آب گرفته بودند و ۷ بیمار (۲۲٪) علاوه بر نارنج، آب مرکبات دیگر را (مانند پرتقال یا لیمو خارکی) نیز گرفته بودند. فقط ضایعه‌های یک بیمار (۳٪) یک هفته پس از گرفتن آب لیمو خارکی ایجاد شده بود.

نتیجه گیری: فیتوفوتودرماتیت به دنبال تماس با مرکبات می‌تواند منجر به هیپریگمانتاسیون پشت دست‌ها شود.

واژه‌های کلیدی: فیتوفوتودرماتیت، مرکبات، نارنج

فصلنامه بیماری‌های پوست، ۱۱۳۸۴، دوره ۴ (۴)، ۲۹۳-۲۹۸

دریافت مقاله: ۸۳۷/۲۳ | اعلام فیبرلی: ۸۳/۱۱/۱

مقدمه

سوختگی است که طیفی از فرمزی پوست تا پلاک‌های ادماتوز و وزیکول را در برمی‌گیرد. اگر فاز انتهایی شدید باشد حتی ممکن است تاول ایجاد شود (۴-۲). اما مواقعی که واکنش خفیف باشد (خصوصاً در افراد تیره پوست) ممکن است فقط هیپریگمانتاسیون بدون فرمزی و تاول ایجاد شود (۵: ۱، ۳). مرکبات (شامل نارنج، پرتقال، لیمو و...) از گیاهانی هستند که فوروکومارین دارند، به طوری

فیتوفوتودرماتیت واکنشی انتهایی و پیگمانته پوستی به نور آفتاب است که به وسیله فوروکومارین موجود در گیاهان ایجاد می‌شود. تمام گیاهانی که باعث فیتوفوتودرماتیت می‌شوند حاوی فوروکومارین هستند (۱). تماس پوست به طور همزمان با فوروکومارین موجود در گیاهان و نور با طول موج ۳۲۸-۳۲۰ نانومتر ضایعه‌های پوستی ایجاد می‌کند. ضایعه‌های پوستی به صورت آفتاب